

que és allò que fa el raier. Es veu que el bon instituteur va estar cercant un terme francès correcte per substituir el nefand *ravelier*, i no trobant-ne d'altre, hi posà la traducció aproximada *rameur* 'vogador, remer'. D'altra banda porta «bartuet, capeiron, ray» sense traducció fr. (com si fos una equivalència aproximada de *bartuet* 'bertrol?'). —⁴ Si la -z- del *razel* del fprov. i parlars adjacents, que de cap manera no pot sortir de -r-, és resposta possible d'una -n- etimològica entre vocals, ho deixem als dialectòlegs especialistes d'aquesta zona subalpina. De tota manera el mot també és del Delfinat provençal, i molt més convincent que els acrobatismes de Wartburg, és admetre que des de Valence i el provençal alpí (zones d'enormes boscos, explotats àmb el barriqueig de raies) el mot es vagi estendre una mica, car al capdavant certes parts del Lionès, del Piemont i de Savoia, són a la ratlla de l'occità, on -d- > -z- és de llei. D'altra banda, hem vist que el tipus germànic de *raptr* 'rai' suposa una base RAB-DO- o RAB-DI-, un sorotàptic *RABDIO- que convindria igualment al català, potser explicaria encara millor la -z- francoprovençal. Ja sé que per fer venir el gr. *ῥάβδος* 'branqueta, vareta, bastonet' d'aquesta base germana de la germànica, hi ha la dificultat que la r- inicial indoeuropea pren normalment vocal protètica en grec, tanmateix hi ha algunes excepcions, i en últim terme se n'escapen molts mots grecs, dialectals, o parahel·lènics, de Tràcia, Macedònia, Tessàlia etc (països de gran boscuria), em pregunto, doncs, si no s'hauria de revisar la doctrina que, per aquesta raó, ha cercat al mot grec una etimologia menys òbvia, a base d'un *WRAB-DO-, variant no representada en cap altra família indoeuropea, car el seu parentiu amb el germ *werpan* 'llençar', de sentit tan poc lligat, i que parteix d'una variant radical amb apofonia diferent UERB- és remot i questionable, i no hi queda altre afí clar que un lit *virpas*, amb -p- i no -b-. Noto que el mateix Pokorny (IEW, 1153 2) deu dubtar, puix que a 1156 9 li suggereix una etimologia diferent. El vocalisme podria ser *r̥bdos*, també l'èdlic *ῥυβδόν* 'recorbat', sembla suposar un vocalisme reduït i una proveniència no llunyana de Tràcia

Raia, V *raig*, *rajada* i *ratlla* *Raiada*, V *ratlla* i *rajada* *Raiaire*, V *raig* *Raur*, V. *raig*, *ratlla*, *raure* *Raic* cogn., potser derivat de *raigar* 'arrelar' (ARREL), en tot cas no pot venir del NP germànic que diu *AlcM* que en fràncic i gòtic tindria la forma **Rátiko* *Raidó*, V *roldor* *Raidora*, V *reure* *Raet*, V *ras*

RAIG, del ll RADIUS 'vareta', 'raig de roda', 'raig de llum' □ I^a doc orígens

La figura en les *VidesR* etc., i en Llull, en el sentit del raig de llum «Lo poder e la perfecció de Déu --- han donada virtut al sol que pás sos raigs per lo vidre a illuminar la cambra, sens corrupció del vidre, e sens que l *raig* del sol no s'interromp» (*Gentil*, 193 12), allí «un ray devinal sobre Macià tramés» (f° 71v1, traduint «*radius* divinitus super Mathiam emissus»,

187.7) és forma condicionada per fonètica sintàctica (de nou un *ray de solet*(l) una trentena de folis més enllà), car avui encara les combinacions com -ig d- es redueixen a -i d- en la pronúncia colloquial de parlars catalans: fet ben freqüent fins avui en ross. i normal en mallorquí.

Per comparació dels raigs de llum i líquids, es va aplicar des d'antic al *raig* d'aigua, que també era ben usual en la llengua antiga: «En lo aleujament del rey, stava una dona tota d'argent --- e les mamelles --- ab les mans les stava sprement, e per los mugarons exia un *raig* d'aygua molt clara qui --- dava en un bell safareig de cristall --- en l'altre --- per la mitra li exia un *raig* de oli, qui dava en un safareig fet de jaspis», JoMartorell (Ag J, 137).

D'on vénen locucions adverbials: «De vista losca / --- / com la visiva / del duc, e l rat / qui s diu 'penat', / e del muçol, / al *raig del sol*», JRoig (*Spill*, 15527). Basant-se més aviat en el raig de líquid: «Davant del colegi electoral --- s'ha fet el mercadeig del dret de l'home, la compra s'ha fet descaradament, a la menuda, a *raig* un home, un duro; però en algun punt, la compra ha sigut difícil --- per un vot s'ha arribat a donar un porc de 80 carniceres», Coromines (*El Po Cat*, 1912) Més emfàtic: «--- Renaix sens les Hespèrides --- pujades al empiri, / al fer-se cada brosta del taronger un maig, / com ulls del cel, per veure'l, sortiren a lluhir-hi, / ahont ploran encara plegades, a *bell raig*», *Atl* x, 11d

³⁰ En aquest sentit és de tot el domini lingüístic (dels Pirineus a les Illes, eiv «*ratx*: chorro», PzCabr. etc.); *az řáč* nom d'una cascadeta a la Cala de St. Vicenç d'Eivissa (1963)

No cal dir que el de llum: a l'extrem Sud es diu fins i tot *el raig de St Martí* per l'iris o arc de S. M. (Valor-Giner, 1950-5) Igual ho deu haver estat sempre el raig de la roda, també llatí, i en textos dels segles XVI i XVII; en aquest apareix una variant *rayo*, estranya a quasi tots els nostres parlars, però que potser no pertot fou penetració castellana, car trobant-se en fonts val i bal hem d'admetre-hi participació mossàrab. «--- de la roda, los braços o *rayos*: radius», OPou (*TbPu*, 87); i la variant menorquina *rau* no es pot entendre d'altra manera que partint de *raio*, amb l'esborrament de la -i- normal en aquella illa: «*rau*: raig del carro a Men», *CostManc* I, 154; Camps l'assenyala a Migjorn Gran per a «raig de carro, del Sol, d'aigua: 'esser un *rau*' trescar molt; *anar com un rau*» (BDLC x, 26)

³⁰ Per ultracorrecció de -y, com si vingués de -yl, en alguns parlars extrems trobem *râl*. *los râl*s del carro a la Vall de Lavansa (1956), i en comarques del Sud valencià: «los pèus apuntalats com els *ralls* d'un carro sobrel torn d'ell»; i de líquid. «fan un bon plat de sopes, en un *rall* d'oli», i altres *plats*: «bollit en molt' aygua y dos *ralls* d'oli», MGadea (*T del Xè* I, 214, 157, 28) Ultracorrecció que hem de mirar com interdependent de la complexa història etimològica de *RATLLA*, al qual ací, per tant, hem de remetre Però observem que *raiz* amb -i i no -ig tampoc no era fonè-